

Broedsucces van Veldleeuweriken op Vliegbasis Deelen, Gilze-Rijen en Volkel in 2025

Bram Ubels, Michael van Beveren en Frank Majoor

Colofon

© Sovon Vogelonderzoek Nederland 2026

Citeren als: Ubels B., van Beveren M. & Majoor F. 2026. Broedsucces van Veldleeuweriken op Vliegbasis Deelen, Gilze-Rijen en Volkel in 2025. Sovon-rapport 2025/134. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Foto's: Bram Ubels, Michael van Beveren & Nicole Rijsemus

ISSN-nr: 2212 5027

Sovon Vogelonderzoek Nederland
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen

E-mail: info@sovon.nl

Website: www.sovon.nl

Type informatie	Omschrijving/status	Datum
Versie	Definitief	10-12-25
Inhoudelijke toets	Willem van Manen	28-11-25
Vrijgave na conceptversie	Jacintha van Dijk	10-12-25
Vrijgave na definitieve versie	Jacintha van Dijk	17-12-25
Versie 1	Definitief	17-12-25

Dit rapport is samengesteld in opdracht van Rijksvastgoedbedrijf

Rijksvastgoedbedrijf
Ministerie van Volkshuisvesting en Ruimtelijke
Ordening

Inhoud

Samenvatting	4
1 Inleiding	5
2 Methode	6
2.1 Gebiedsbeschrijving	6
2.1.1 Vliegbasis Deelen	6
2.1.2 Vliegbasis Gilze-Rijen	8
2.1.3 Vliegbasis Volkel	9
2.2 Weer	11
3 Resultaten	12
3.1 Aantallen en trend	12
3.2 Nestvondsten	13
3.3 Habitat	15
3.4 Timing en legbegin	16
3.5 Broedsucces	19
3.6 Predatoren	20
3.7 Dieet op basis van analyse poepmonster	22
4 Discussie	23
4.1 Habitat	23
4.2 Timing broedseizoen en maaien	23
4.3 Broedsucces	23
4.4 Mislukkingsoorzaken	24
Literatuur	25
Bijlage 1 Basisgegevens van alle nesten	26
Bijlage 2 Verspreiding van territoria van Veldleeuweriken per Vliegbasis op basis van meest recente kartering	28

Samenvatting

De Veldleeuwerik, een soort die landelijk sterk is afgenomen, blijkt op de militaire vliegbases Deelen, Gilze-Rijen en Volkel opvallend goed vertegenwoordigd. Deze bases herbergen uitgestrekte schraalgraslanden die door verschrallingsbeheer en uitgesteld maaien een kwalitatief hoogwaardig broedgebied vormen. Om beter inzicht te krijgen in het broedsucces van de populaties op deze terreinen is in 2025 een uitgebreid nestonderzoek uitgevoerd.

In totaal werden 62 nesten gevonden, waarvan bij 61 het broedsucces kon worden bepaald. De meeste nesten werden gevonden op Vliegbasis Deelen (35), gevolgd door Gilze-Rijen (21) en Volkel (6). Omdat veel nesten in de jongenfase werden gevonden, werd het broedsucces berekend met de Mayfield-methode, die rekening houdt met vroegtijdige nestverliezen. Het broedsucces kwam uit op 36% voor Deelen en 39% voor Gilze-Rijen – waarden die boven de drempel van 35% liggen die nodig is voor een stabiele populatie. Voor Volkel was de steekproef te klein voor een betrouwbare berekening.

Predatie bleek de belangrijkste oorzaak van nestverlies; in deze gevallen ging het om nesten die leeg en intact waren zonder sporen van uitgevlogen jongen. Zwarte kraaien, vossen, buizerds, torenvalken en verschillende kiekendieven zijn op de bases algemeen, maar zonder cameravallen kon niet worden vastgesteld welke soort daadwerkelijk verantwoordelijk was voor de predatie.

Het broedseizoen startte eind april, met een duidelijke legpiek rond 5 mei en een tweede legpiek begin juni. De meeste jongen vlogen uit in juni en juli. Het habitat bestond overal uit open, kruidenrijk schraalgrasland. Nesten lagen verspreid en vertoonden geen herkenbaar patroon; zelfs druk gebruikte landingsbanen werden niet gemeden, en nesten op slechts enkele meters van het asfalt vlogen succesvol uit.

De resultaten tonen aan dat de veldleeuwerikenpopulaties op Deelen en Gilze-Rijen momenteel in staat lijken zichzelf in stand te houden. Desondanks is voorzichtigheid geboden: vergelijkbare studies (zoals op Soesterberg) laten zien dat het broedsucces per jaar sterk kan variëren door predatie. Herhaling van het onderzoek in toekomstige jaren wordt daarom aanbevolen. De hoge territoriumdichtheden op de onderzochte vliegvelden onderstrepen het grote belang van Defensiegebieden voor het behoud van de Veldleeuwerik in Nederland.

1 Inleiding

Weinig vogelsoorten zijn in Nederland zo hard achteruitgegaan als de Veldleeuwerik. In ons land is de soort vanaf de jaren zeventig gekelderd van meer dan 500.000 broedpaar naar minder dan 45.000 paar tegenwoordig (Sovon 2018). Met name in het agrarische land is de zwierige zang van de leeuwerik al lang geen vanzelfsprekendheid meer. Met het verdwijnen uit agrarisch gebied zijn de schraalgraslanden en heideterreinen op de zandgronden des te belangrijker geworden voor de soort. Defensie heeft een aantal baangraslanden, heischrale graslanden en heideterreinen in beheer waar voor Nederlandse maatstaven hoge dichtheden Veldleeuweriken voorkomen. Sinds de start van de monitoring op deze terreinen eind jaren negentig is het aantal territoria van deze soort op de vliegbases spectaculair toegenomen als gevolg van verschrallingsbeheer en uitgesteld maaibeheer. Hoewel de stijging van het aantal territoria doet vermoeden dat het broedsucces hoog is, is dat niet zeker. Om hier meer inzicht in te krijgen is in 2025 onderzoek naar het broedsucces uitgevoerd. Tevens kunnen de uitkomsten van het onderzoek gebruikt worden om het maaibeheer ten behoeve van deze soort te optimaliseren, zowel voor het militaire gebruik van de startbanen als voor het broedsucces van de Veldleeuwerik. Voor het onderzoek zijn de baangraslanden van drie vliegvelden geselecteerd. Het gaat om Vliegbasis Deelen, Volkel en Gilze-Rijen.

De hoofdvraag van het onderzoek betreft: In welke periode broeden de Veldleeuweriken en wat is de reproductie van de populatie Veldleeuweriken op de baangraslanden op Vliegbasis Deelen, Volkel en Gilze-Rijen?

De volgende deelvragen zijn met deze hoofdvraag gemoeid:

- Waardoor mislukken broedgevallen?
- Kan er een habitatvoorkeur worden onderscheiden?
- Wat eten Veldleeuweriken op de baangraslanden?
- Zijn er verschillen in broedsucces tussen de terreinen en kunnen deze worden verklaard?

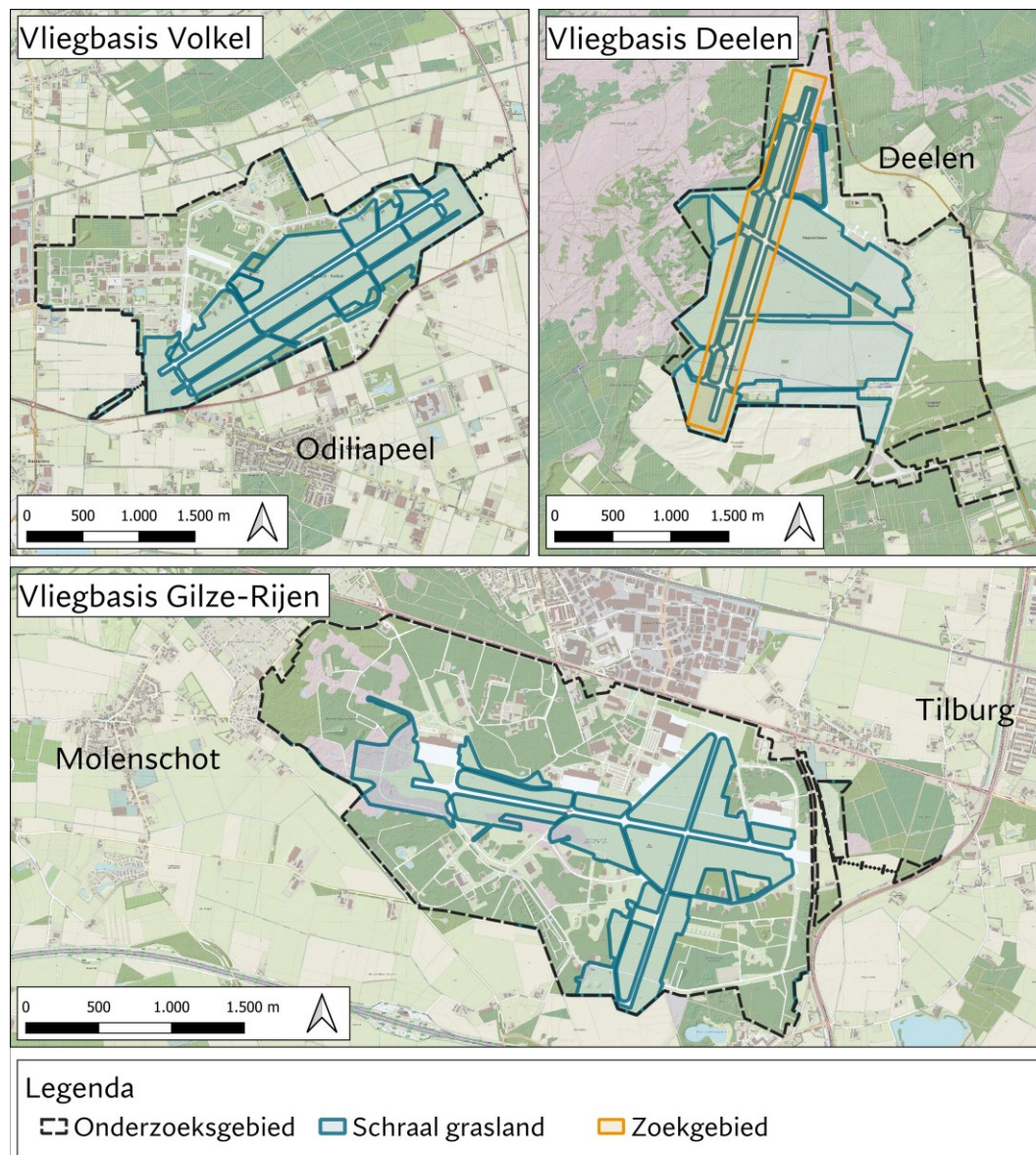
Verskillende personen werkten voor, na en/of tijdens het onderzoek vanaf de zijlijn of achter de schermen mee. Deze personen willen wij danken. Als eerst danken wij Theo Linders, opdrachtgever en contactpersoon vanuit het Rijksvastgoedbedrijf, voor de prettige samenwerking. Op de verschillende Vliegbases stonden mensen voor ons klaar zonder wie het veldwerk niet mogelijk was geweest. Op Vliegbasis Deelen danken de locatiemanager en wildlife control manager voor hun inzet bij de veldbezoeken. Op Vliegbasis Gilze-Rijen heeft de Air Traffic Control prettige medewerking verleend. Op Vliegbasis Volkel was het veldwerk niet mogelijk geweest zonder de Airside Operations.

Rob Voesten wordt hartelijk bedankt voor het uitvoeren van het veldwerk op Vliegbasis Volkel. Jacintha van Dijk begeleidde het schrijfproces vanuit het Sovon kantoor. Jeroen Nienhuis danken we voor de berekeningen van het Mayfield broedsucces. Willem van Manen voorzag het concept van inhoudelijk commentaar. Christian Brinkman verzorgde het kaartmateriaal. Lobke Bekkema en Nicole Rijsemus hielpen regelmatig met het veldwerk op Vliegbasis Deelen.

2 Methode

2.1 Gebiedsbeschrijving

Het onderzoek is uitgevoerd op drie militaire Vliegbases in Gelderland (Vliegbasis Deelen) en Noord-Brabant (Vliegbasis Gilze-Rijen en Vliegbasis Volkel; figuur 1). Op Vliegbasis Deelen werd het veldwerk uitgevoerd door Bram Ubels met bijval van Frank Majoor, op Gilze-Rijen door Michael van Beveren en op Volkel door Rob Voesten.

Figuur 1. Ligging van de drie onderzoeksgebieden. Vliegbasis Deelen is gedeeltelijk onderzocht (grijze vlak). Op Vliegbasis Gilze-Rijen en Vliegbasis Volkel is verspreid over de hele Vliegbasis naar nesten gezocht.

2.1.1 Vliegbasis Deelen

In midden Gelderland ten noorden van Arnhem ligt op de zuidelijke Veluwe Vliegbasis Deelen. Dit is een Nederlands militair hulpvliegveld dat vlak voor de Eerste Wereldoorlog in 1913 werd aangelegd. Tijdens de Tweede Wereldoorlog werd het verbouwd tot het grootste Duitse vliegveld van Nederland. Sindsdien heeft het vliegveld meerdere functies gehad en

tegenwoordig is het de basis van het Defensie Helikopter Commando, hoewel het niet veel meer gebruikt wordt voor vliegdoeleinden.

De Vliegbasis beslaat 571 hectare, waarvan 240 hectare schraalgrasland en 160 hectare rijker grasland dat in 2023 uit productie werd gehaald. De westzijde van het terrein wordt afgebakend door een bosrand die over gaat in het Nationale Park de Hoge Veluwe. Aan de zuid- en oostrand grenst het terrein aan landbouwpercelen. De hoofdbaan met een noordoost-zuidwest oriëntatie vormt met een lengte van 2400 meter en een breedte van 50 meter de hoofdstructuur van de Vliegbasis (figuur 1). Twee voormalige kortere zijbanen vormen lijnvormige landschapselementen, maar zijn niet meer in gebruik. Langs een groot deel van de hoofdbaan loopt een smallere parallelbaan waarvan het asfalt grotendeels is verwijderd. Verspreid over het terrein liggen enkele grove dennenbosjes en bosschages bestaande uit meidoorn, brem en bomenopslag. De rest van het terrein bestaat uit open en kruidenrijk schraalgrasland met hier en daar open zand en stukjes open heide. Het schraalgrasland bestaat uit een bodembedekkende maar lage vegetatiemat, voornamelijk bestaande uit borstelgras en andere grassen waaronder gestreepte witbol, afgewisseld met velerlei kruiden waarvan smalle weegbree en muizenoor talrijk zijn. Later in het seizoen vormen bloeiende veldzuring en jakobskruid een kniehoge maar ijle vegetatie. De vegetatie is vrijwel overal open en schraal, waardoor ze goed toegankelijk is voor de Veldleeuweriken. Het schraalgrasland grenzend aan voormalige startbanen loopt op veel plekken geleidelijk over in het asfalt, omdat het asfalt deels is overgroeid of omdat kruiden uit de scheuren van het asfalt groeien. De velden worden jaarlijks in september gemaaid.

Vliegbasis Deelen is te groot om vlakdekkend naar nesten te zoeken. Om deze reden hebben we binnen de Vliegbasis een terrein van ongeveer 120 hectare aangewezen als onderzoeksgebied. Het onderzoeksgebied is zo gekozen dat het vanuit de auto, gebruik makend van de banen, goed te bekijken was.

Broedhabitat in het onderzoeksgebied op Vliegbasis Deelen (6 juni 2025, Bram Ubels). De bosrand vormt de grens van het schraalgrasland en loopt over in het Nationale Park de Hoge Veluwe.

Op Vliegbasis Deelen worden jonge Veldleeuweriken geringd. De foto toont de vegetatiestructuur in het late broedseizoen (24 juni 2025, Nicole Rijsemus).

2.1.2 Vliegbasis Gilze-Rijen

In midden West-Brabant, tussen Breda en Tilburg ligt Vliegbasis Gilze-Rijen. Het is de helikopterbasis van de Koninklijke Luchtmacht, die hier doordeweeks dagelijks van 09:00 uur tot 16:30 uur oefent met militaire helikopters en vliegtuigen en soms ook oefeningen uitvoert buiten deze tijden. Buiten de vliegtijden wordt de Vliegbasis gebruikt door de Koninklijke Luchtmacht Historische Vlucht en de lokale zweefvliegclub. Het is kortom een veel gebruikte Vliegbasis.

Vliegbasis Gilze-Rijen wordt gevormd door twee landingsbanen, één van 2 kilometer lang met een noordoost-zuidwest oriëntatie en één van 3 kilometer met een oost-west oriëntatie. Beide banen zijn 50 meter breed. Rondom de landingsbanen ligt een infrastructuur van wegen, de zogenaamde taxi-tracks, waarover militairen en militaire voertuigen zich kunnen verplaatsen. Rond en tussen de landingsbanen en taxi-tracks ligt een open schraalgraslandgebied van circa 180 hectare dat het broedgebied vormt voor de populatie Veldleeuweriken. Het open terrein wordt omsloten door de hangars waarin de helikopters staan en een bosrand waarin grove den domineert. Tegen de zuidgrens van het schraalgraslandgebied liggen enkele akkers.

Het schraalgraslandgebied bestaat uit kruidenrijk grasland en kent hoogteverschillen en oneffenheden. De vegetatiebedekking varieert tussen vrijwel onbegroeide plekken tot dichte grassen met een hoogte tot 70 centimeter. De hoofdmoot heeft echter een open structuur en een hoogte van 30-40 centimeter. Soorten die er in overvloed staan zijn onder andere reukgras, gestreepte witbol, struisgras, smalle weegbree en rood zwenkgras. De baangraslanden worden in september gemaaid.

De zweefvliegclub maakt doorgaans gebruik van de glider strip langs de oostzijde van de zuidelijke landingsbaan. Omdat deze strook kort gemaaid wordt, is ze ongeschikt voor broedende Veldleeuweriken.

Broedhabitat van Veldleeuwerik op Vliegbasis Gilze-Rijen (21 mei 2025, Michael van Beveren).

2.1.3 Vliegbasis Volkel

In het noordoosten van Brabant, oostelijk van Uden bij de dorpjes Volkel en Odiliapeel, ligt Vliegbasis Volkel. Deze militaire luchtmachtbasis wordt voornamelijk gebruikt door de Koninklijke Luchtmacht voor luchtsteun en luchtverdediging met F-35 gevechtsvliegtuigen. Vanaf Volkel wordt voor wereldwijde missies geoefend. De vliegbasis bestaat uit één landingsbaan met een lengte van 3 kilometer en ongeveer 50 meter breed. Deze wordt door de weeks intensief gebruikt met dus een hoge potentiële verstoring voor broedvogels. Desondanks herbergt Vliegbasis Volkel van de in deze studie onderzochte Vliegbases de hoogste dichtheid aan Veldleeuweriken. Deze broeden in de ongeveer 200 hectare open schraalgrasland waarmee de landingsbaan omgeven is. Vliegbasis Volkel ligt in het Brabantse agrarisch akkerland, langs een groot deel van de Vliegbasis loopt een smalle bosrand.

Werkwijze nesten zoeken en bepaling broedsucces

Van half april tot eind juli 2025 werd wekelijks per Vliegbasis ongeveer twee dagen besteed aan het zoeken van nesten van Veldleeuwerik, vaak startend in de vroege ochtend. Op Vliegbasis Volkel werden vanwege de beperkte toegankelijkheid (na 9:00 uur kon de Vliegbasis niet meer betreden worden) minder bezoeken gebracht. Het overgrote deel van de nesten werd gevonden door ouders met voer te volgen. Vaak werd het onderzoeksgebied in de ochtend te voet afgelopen, waarbij de bestemming van met voer vliegende Veldleeuweriken bij benadering werd genoteerd.

Veldleeuweriken vliegen niet naar hun nest als er mensen in de buurt zijn. Om deze reden werden de vermoede nestlocaties later op de ochtend met de auto bezocht, omdat Veldleeuweriken auto's niet als een bedreiging zien. Met een verrekijker konden de voerbewegingen van de ouders naar het nest op kortere afstand goed worden gevolgd. Waar geen gebruik kon worden gemaakt van een auto, werd van afstand geobserveerd met telescoop. Vaak waren één of twee voerbeurten voldoende om het nest te vinden, door recht naar de plek van de bij het nest wegvliegende ouder te lopen. Enkele nesten werden gevonden door vogels met nestmateriaal te volgen of door het broedende vrouwtje van het nest te laten vliegen door met een touw of tak voorzichtig over de vegetatie te slepen. In de vroege ochtend van 27 mei 2025 werd op Vliegbasis Deelen met een drone met warmtebeeldfunctie gevlogen om broedende vrouwtjes te detecteren. Dit leverde één nestvondst en een uitgevlogen jong op.

Nesten werden minimaal eens per week bezocht, waarbij de nestinhoud en -status werd beoordeeld volgens de Handleiding Sovon nestonderzoek (Bijlsma et al. 2020). Dit houdt in dat per bezoek de datum, tijd en het aantal eieren en/of jongen met bijbehorende codes voor het broedstadium werd genoteerd. Gevonden nesten werden in het veld met de app Avinest vastgelegd en van ieder nest werd een foto gemaakt om de nestomgeving te bepalen. Bij elk nest is een nacontrole uitgevoerd waarbij het broedsucces is beoordeeld. Bij een succesvol nest ligt de nestkom vol met bloedspeelschilfers en vaak ook meerdere poepjes van jongen. Nesten waarbij deze kenmerken aanwezig waren, zijn als succesvol beoordeeld. Intacte lege nesten zonder deze kenmerken werden als mislukt beschouwd. Een dergelijke nesttoestand zonder spoor van (uitgevlogen) jongen, duidt op predatie. Een nest is als succesvol aangemerkt wanneer minimaal één jong succesvol het nest verliet. Het broedsucces is berekend met behulp van de Mayfield methode (Mayfield 1961). Deze methode betreft de duur waarover een nest in de gaten werd gehouden in het berekenen van een dagelijkse overlevingskans. Zo kan gecorrigeerd worden voor nesten die niet gevonden werden omdat ze vroegtijdig mislukten. In het geval van de Veldleeuwerik is uitgegaan van een gemiddelde

nestperiode van 22 dagen (3 dagen eileg + 11 dagen broeden + 8 dagen voordat de jongen het nest verlaten; Ottens, 2024).

Een succesvol nest is herkenbaar aan poepjes en schilfers in de nestkom, maar meestal niet zo veel poepjes als bij dit nest (16 juni 2025, Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Werkwijze ringen en biometrie verzamelen

Als de jongen drie tot negen dagen oud waren, werden ze geringd met een aluminium ring met unieke code uitgegeven door het Vogeltrekstation. Van ieder jong werd de maximale vleugellengte nauwkeurig op de millimeter gemeten door deze te strekken op een vleugelliniaal. De jongen werden op een digitale weegschaal gewogen nauwkeurig op 0,1 gram. De leeftijd van de jongen werd met ± 1 dag nauwkeurig geschat op basis van het uiterlijk (met name ontwikkeling veergroei).

Aantallen predatoren

Het aantal vliegende predatoren (Zwarte Kraai en roofvogels) is meerdere keren per maand met gestandaardiseerde GORS-tellingen door de lokale vogelwachten vanuit de auto geteld. Zoogdieren zijn niet geteld.

Dieetonderzoek jongen

Voor het bepalen van het dieet van jonge Veldleeuweriken werd per Vliegbasis van maximaal 20 nesten (zowel vroege als late nesten) tijdens het ringen een poepmonster verzameld in een epje met ethanol, dat dezelfde dag nog werd ingevroren. Aan het eind van het broedseizoen zijn deze monsters opgestuurd naar de Rijksuniversiteit Groningen. Daar worden ze via DNA-metabarcoding geanalyseerd. Uit de monsters wordt DNA geëxtraheerd met een faeces-DNA-kit, waarna een deel van het COI-gen van insecten wordt vermenigvuldigd met universele primers. De PCR-producten worden vervolgens gesequenced met een Illumina MiSeq-platform. De DNA-sequenties worden bio-informatief verwerkt en vergeleken met referentiedatabanken om de insecten te identificeren. De relatieve hoeveelheden DNA-reads per insectensoort geven een

kwantitatieve schatting van het dieet. De resultaten uit de analyse zijn nog niet bekend, vandaar dat ze in een latere versie worden toegevoegd.

Legbegin berekenen

Voor het berekenen van het legbegin is aangenomen dat tijdens de eileg elke dag één ei wordt gelegd en dat pas wordt gestart met broeden als het legsel compleet is. Er is uitgegaan van een broedduur van 11 dagen (Bijlsma et al, 2020). Bij het ringen van de jongen is de leeftijd geschat met een nauwkeurigheid van ± 1 dag. Het legbegin werd berekend volgens de volgende formule: $\text{ringdatum} - ((11-1) + \text{legselgrootte} + \text{leeftijd jongen}) = \text{datum van het leggen van het eerste ei}$.

2.2 Weer

Het broedseizoen van 2025 werd voorafgegaan door een vrij zachte winter met in De Bilt 29 dagen waarop de temperatuur beneden het vriespunt kwam en twee dagen waarop het de hele dag bleef vriezen. Op slechts enkele dagen viel er sneeuw die even bleef liggen en de winter zal als geheel geen problemen hebben opgeleverd voor vogelsoorten die gevoelig zijn voor vorst en sneeuw. De hoeveelheid neerslag was deze winter iets kleiner dan gemiddeld. Waterstanden in veel gebieden weken echter aanvankelijk niet af van normaal. Eind februari zette een droge periode in, die op veel plekken voortduurde tot eind mei, waardoor het voorjaar van 2025 het op twee na droogste was sinds het begin van de metingen in 1906. Desondanks kwam de vegetatie op de Vliegbases goed op en verdroogde niet erg gedurende het broedseizoen waardoor er voldoende dekking bleef voor nestelende Veldleeuweriken. Het voorjaar karakteriseerde zich als zacht, zeer droog en zeer zonnig. Begin juni viel er op veel plekken vrij veel regen, maar dit compenseerde niet voor het opgelopen neerslagtekort. De neerslag beperkte zich vrijwel tot de eerste tien dagen van juni, waarna juni de op één na warmste juni sinds 1901 werd en eindigde met een hittegolf (28 juni-2 juli). De eerste twee dagen was het extreem warm met in het zuidoosten maximumtemperaturen van meer dan 35 °C. Over het algemeen was het weer rustig en gunstig voor broedende zangvogels. Er is dan ook geen reden aan te nemen dat het weer van negatieve invloed is geweest op het broedsucces van Veldleeuweriken.

In weinig gebieden in Nederland is de zwierende zang van de Veldleeuwerik nog zo veelvuldig te horen als boven de Vliegbases van Defensie, zoals hier op Vliegbasis Deelen (1 mei 2025, Bram Ubels).

3 Resultaten

3.1 Aantallen en trend

Vanaf eind negentiger jaren zijn op de drie Vliegbases regelmatig broedvogelkarteringen uitgevoerd waarbij het aantal territoria van de Veldleeuwerik is vastgesteld. Tabel 1 geeft de tellingen weer voor zover bekend bij Sovon. Kaarten met territoriumstippen van de meest recente tellingen zijn te vinden in bijlage 2.

Tabel 1. Aantal territoria van de Veldleeuwerik per Vliegbasis voor de jaren dat er tellingen zijn uitgevoerd.

Vliegbasis	1997	2000	2001	2005	2007	2013	2019	2020	2022	2023	2025
Deelen		77		45		73	73	92			102
Gilze	9					72		90		85	
Volkel			16		53				111		

Voor alle drie de Vliegbases geldt dat de populatiegrootte van de Veldleeuwerik de afgelopen decennia is toegenomen. Tussen 2000 en 2025 is het aantal territoria op Vliegbasis Deelen zesmaal vastgesteld waarbij het aantal tot 2019 min of meer stabiel tussen de 73 en 77 paar lag, met 45 paar in 2005 als enige uitschieter. Daarna is het aantal opgelopen tot 102 paar in 2025, wat neerkomt op een dichtheid van 26 territoria/100 hectare (tabel 2). Deze toename kan worden toegeschreven aan het feit dat 160 hectare agrarisch gebied uit de pacht is genomen en tegenwoordig wordt beheerd als grasland.

Op Vliegbasis Gilze-Rijen is het aantal territoria viermaal vastgesteld tussen 1997 en 2023. In 1997 zaten er slechts negen paren op de Vliegbasis. Sindsdien is het aantal toegenomen tot 90 paar in 2020. In 2023 lag het aantal met 85 paar iets lager, wat neerkomt op een dichtheid van 43 territoria/100 hectare.

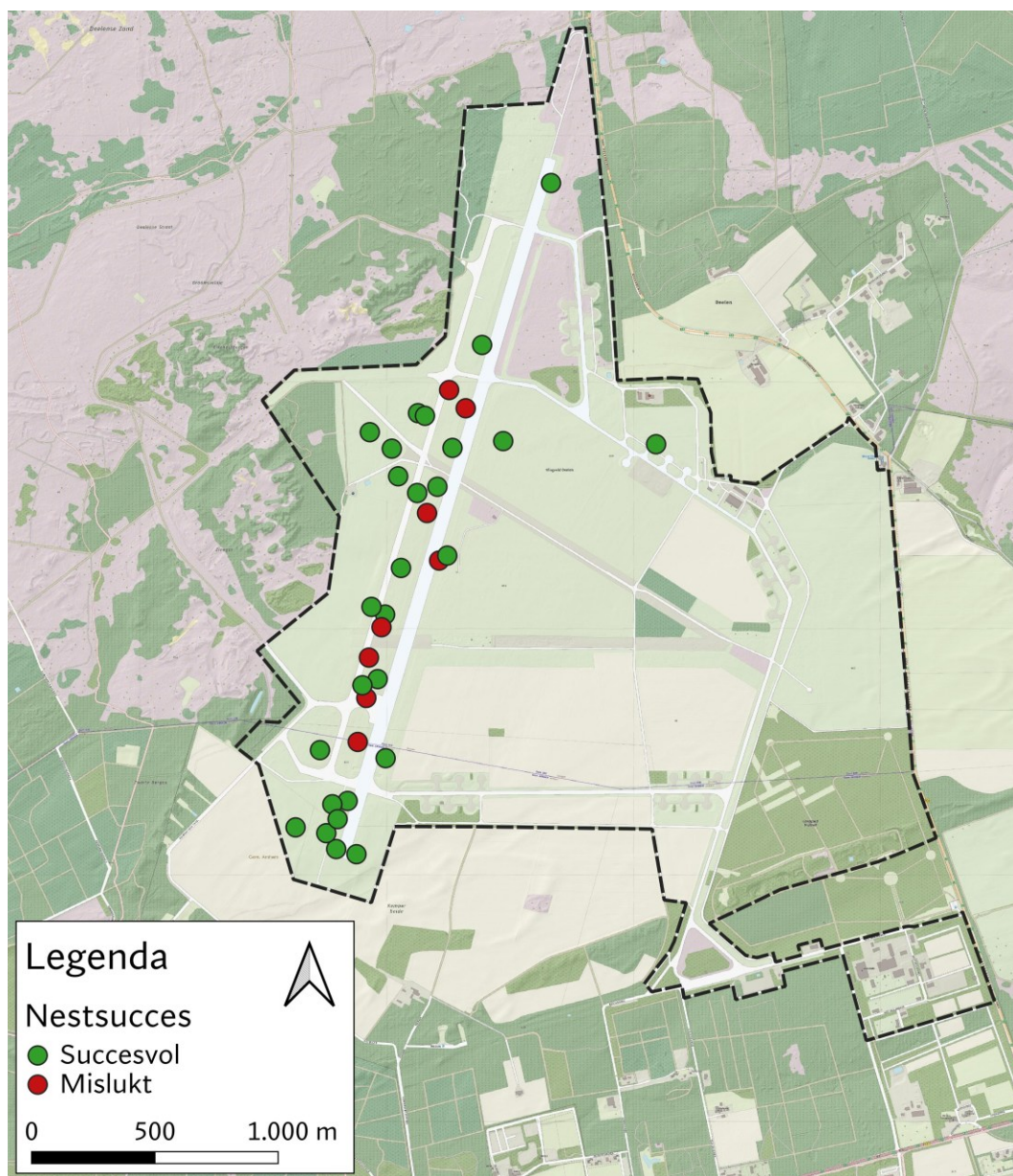
Op Vliegbasis Volkel is het aantal territoria in de laatste 25 jaar driemaal vastgesteld. Het aantal van 16 paar in 2001 is verder opgelopen tot 111 in 2022, wat neerkomt op een dichtheid van 56 territoria/100 hectare.

Tabel 2. Oppervlak geschikt foerageer- en broedhabitat, aantal territoria Veldleeuwerik uit de meest recente kartering (met jaartal) en dichtheid per 100 hectare per Vliegbasis.

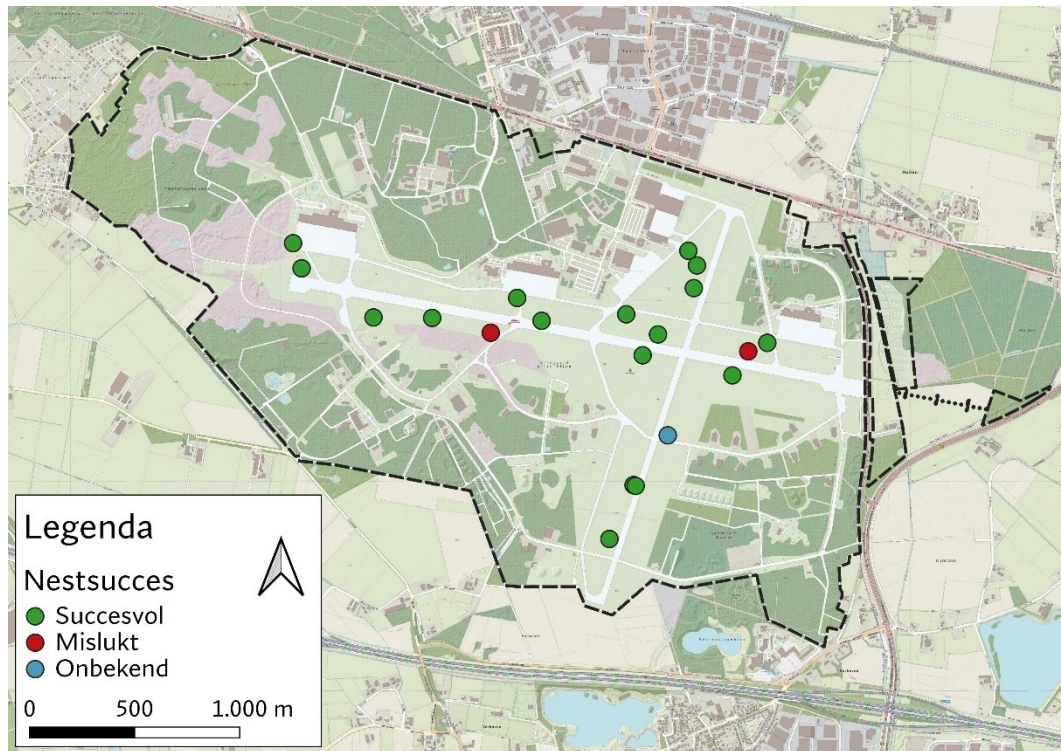
Vliegbasis	hectare	n territoria	terr/100ha
Deelen	400	102 (2025)	26
Gilze-Rijen	200	85 (2023)	43
Volkel	200	111 (2022)	56

3.2 Nestvondsten

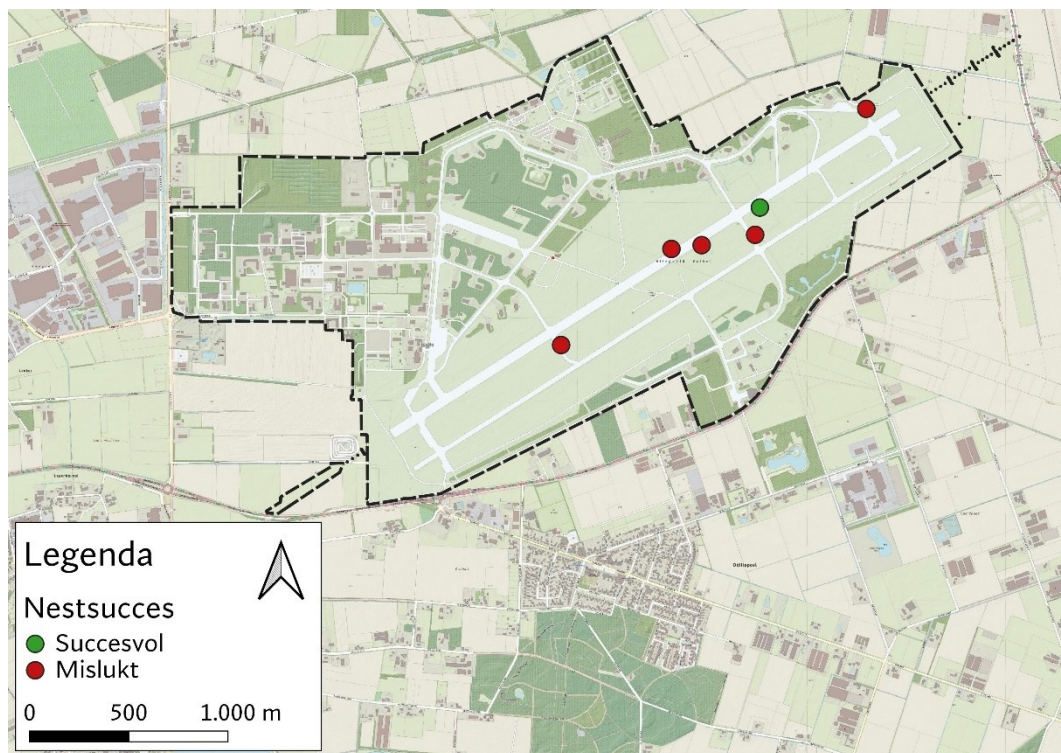
In totaal werden in het voorjaar van 2025 62 nesten gevonden op de drie vliegbases waarvan op één nest na het broedsucces kon worden bepaald. Details per nest staan in Bijlage 1. Op Vliegbasis Deelen ging het om 35 gevonden nesten, op Vliegbasis Gilze-Rijen om 21 nesten en op Vliegbasis Volkel werden 6 nesten gevonden. De ligging van de gevonden nesten per Vliegbasis is weergegeven in figuur 2 t/m 4.

Figuur 2. Gevonden nesten van Veldleeuwerik op Vliegbasis Deelen in 2025 met onderscheid naar nestsucces.

Figuur 3. Gevonden nesten van Veldleeuwerik op Vliegbasis Gilze-Rijen in 2025 met onderscheid naar nestsucces.

Figuur 4. Gevonden nesten van Veldleeuwerik op Vliegbasis Volkel in 2025 met onderscheid naar nestsucces.

3.3 Habitat

Veldleeuweriken maken geen uitgebreid nest. Nesten bestaan uit een kuiltje net onder het maaiveld bekleed met fijne grassen. De nesten kunnen open liggen, maar hebben doorgaans enige beschutting van vegetatie of een graspol. Geschikte nestlocaties op de Vliegbases zijn er door het hele terrein. Nesten leken random in het terrein te liggen, variërend van heel open in dunne vegetatie en goed zichtbaar van bovenaf tot verstopt onder een pol in wat dichtere begroeiing, maar altijd met een paadje waarover de ouders het nest lopend bereikten. Er was geen patroon te ontdekken in de ligging van nesten.

Open nest met goede zichtbaarheid van bovenaf (22 mei, Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Een meer gesloten nest in dekking van hogere grassen en struikhei (16 juni, Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Broedende Veldleeuweriken leken de landingsbanen niet te mijden. Ook niet wanneer deze veel werden gebruikt voor oefeningen zoals op Vliegbasis Gilze-Rijen. Langs de randen van landingsbanen, op de grens van asfalt en grasland, werd graag gefoerageerd, wellicht omdat het gemakkelijk loopt en insecten er goed zichtbaar zijn. Maar ook bij de nestbouw werden landingsbanen niet gemeden. Nesten lagen niet zelden dicht tegen drukke landingsbanen aan en waren dan toch succesvol.

Nest VLGR_12 op Vliegbasis Gilze-Rijen vloog op 1,5 meter van de veelgebruikte hoofdbaan succesvol uit. Het stokje van de nestmarkering is net zichtbaar midden onder in beeld (9 juni 2025, Michael van Beveren).

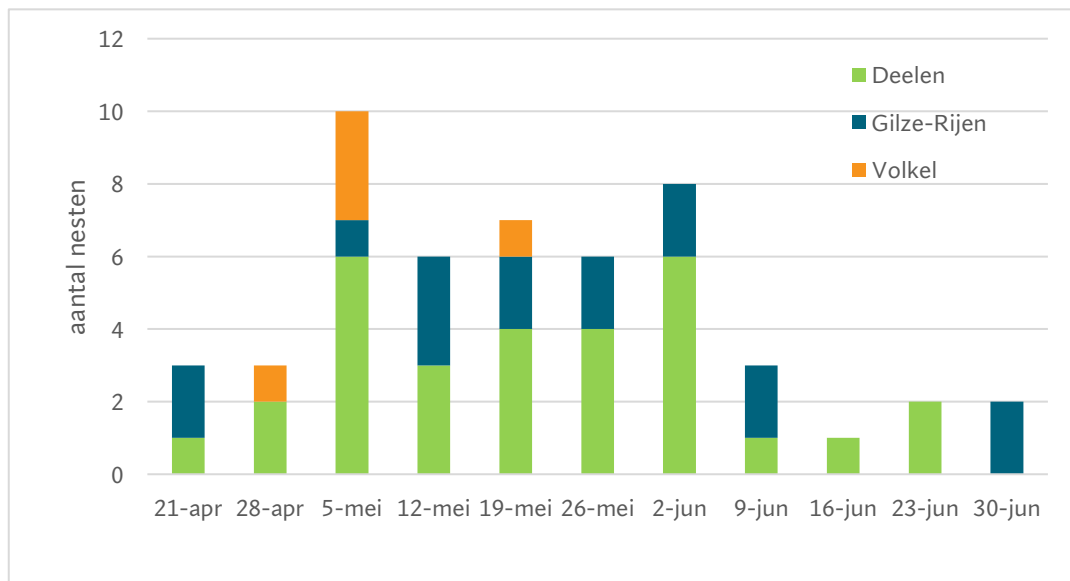

Nest VLGR_03 in de eifase, net zichtbaar als donkere spot in het midden van de rode cirkel, precies op de rand van een gemaaide baan die tweewekelijks werd gemaaid. De gemaaide baan zelf is ongeschikt voor broedende Veldleeuweriken vanwege het ontbreken van enige dekking (31 mei 2025, Michael van Beveren).

3.4 Timing en legbegin

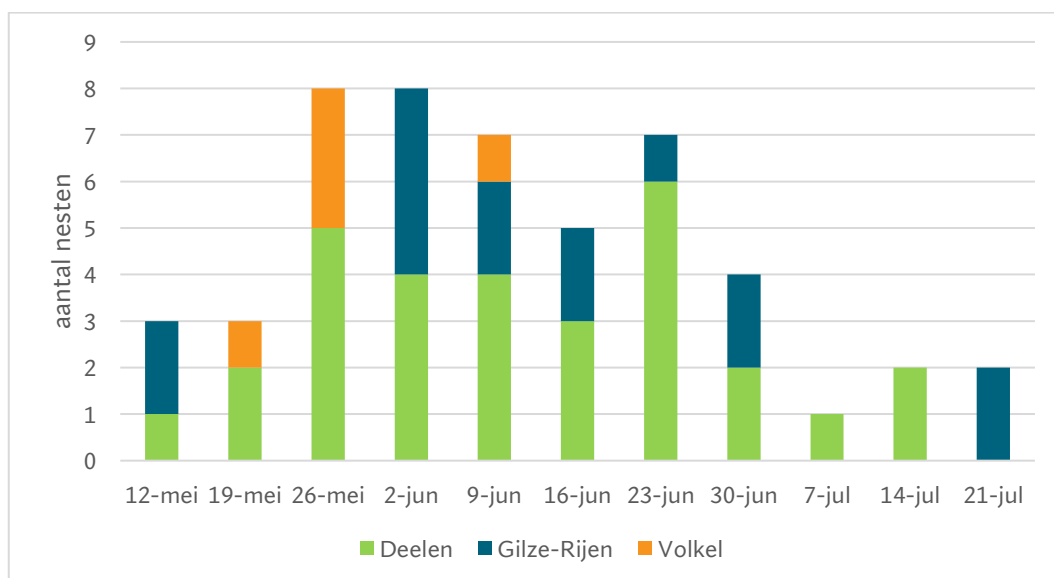
In totaal kon van 51 nesten de datum van het eerste ei worden bepaald verdeeld over Vliegbasis Deelen (n=30), Vliegbasis Gilze-Rijen (n=16) en Vliegbasis Volkel (n=5; figuur 5). In het vroegste nest, gevonden op Vliegbasis Gilze-Rijen, werd op 23 april het eerste ei gelegd. Op Vliegbasis Deelen werd in het vroegste nest op 24 april het eerste ei gelegd en op Vliegbasis Volkel op 28 april. Het ei waaruit een op 22 mei op Vliegbasis Deelen aangetroffen vliegvlug jong is gekomen, moet teruggerekend op 20 april of enkele dagen eerder zijn gelegd, afhankelijk van hoe lang het jong al kon vliegen.

De eerste en tevens grootste legpiek viel in de week van 5 mei. Begin juni vond een tweede legpiek plaats, vermoedelijk van paren die het eerste broedsel succesvol hadden grootgebracht en aan een tweede begonnen. Daarna nam het aantal gestarte nesten snel af. Samengevat werd aan de eileg begonnen in april (8% van de nesten), mei (59%), juni (29%) en juli (4%). Van de gevonden nesten werd in het laatste nest aan de eileg begonnen op 5 juli. Deze jongen uit dit nest zullen op of rond 28 juli het nest hebben verlaten en vanaf ongeveer 7 augustus vliegvlug zijn geweest.

Figuur 5. Legbegin van de gevonden legsels voor Vliegbasis Deelen (groen), Vliegbasis Gilze-Rijen (blauw) en Vliegbasis Volkel (oranje). De legdata zijn gegroepeerd per weeknummer. De x-as toont de eerste datum van de betreffende week en dus niet noodzakelijkerwijs de datum waarop het eerste ei is gelegd.

Figuur 6 geeft de datum dat de jongen het nest verlieten. De jongen kunnen dan nog niet vliegen. De jongen van het vroegste nest op Vliegbasis Deelen verlieten op 16 mei het nest. Op 22 mei werd op Vliegbasis Deelen een al vliegvlug jong aangetroffen uit een nest dat niet werd gevonden, dit jong moet het nest eerder dan 16 mei hebben verlaten. Op Vliegbasis Gilze-Rijen verlieten de eerste jongen op 14 mei het nest. In de laatste week van mei en de eerste week van juni was de grootste uitvliegpiek waarbij jongen het nest verlieten. Samengevat voor de drie Vliegbases tezamen verliet 28% van de jongen het nest in mei, 56% in juni, 16% in juli.

Figuur 6. Datum waarop jongen het nest verlieten op Vliegbasis Deelen (groen), Vliegbasis Gilze-Rijen (blauw) en Vliegbasis Volkel (oranje). De jongen zijn dan nog niet vliegvlug. De data zijn gegroepeerd per weeknummer. De x-as toont de eerste datum van de betreffende week en dus niet noodzakelijkerwijs de datum waarop de jongen het nest verlieten.

Het vroegste vliegvlugge jong werd op 22 mei aangetroffen (Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Tabel 3. Aantal nesten en jongen dat geringd is op Deelen en Gilze-Rijen en het aantal nesten waarvan een poepje is verzameld voor het dieetonderzoek.

Vliegbasis	Aantal nesten geringd	Aantal jongen geringd	Poepjes verzameld
Deelen	30	115	18
Gilze-Rijen	15	56	10

Op Deelen konden in 30 van de 35 gevonden nesten de jongen worden geringd (tabel 3). Op Gilze-rijen lukte dat bij 15 van de 21 nesten. Op Volkel werden geen nesten geringd omdat daar slechts zes nesten werden gevonden waarvan er maar één succesvol was. Het aantal geringde jongen staat niet gelijk aan het aantal uitgevlogen jongen omdat enkele nesten na het ringen nog werden gepredeerd.

Jongens dag 2 (22 juli 2025, Vliegbasis Gilze-Rijen, Michael van Beveren).

Jongens dag 4 (24 juni 2025, Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Jongens dag 6 (22 mei 2025, Vliegbasis Deelen, Bram Ubels).

Jongens dag 8. Jongen verlaten met deze leeftijd het nest, voordat ze kunnen vliegen (12 juni 2025, Vliegbasis Deelen, Nicole Rijsemus).

3.5 Broedsucces

In totaal kon van 61 nesten het broedsucces worden bepaald. Op Vliegbasis Deelen vloog 77% van de gevonden nesten succesvol uit ($n=35$), op Vliegbasis Gilze-Rijen was dat 67% ($n=20$) en op Vliegbasis Volkel 17% ($n=6$). Echter, deze nesten werden veelal in de jongenfase gevonden, waardoor vroegtijdig mislukte nesten buiten beeld bleven. Een meer waarheidsgetrouw beeld geeft de Mayfield-methode, waarbij gerekend wordt met een dagelijkse overlevingskans. Volgens deze rekenwijze bedroeg het aandeel succesvolle nesten op Vliegbasis Deelen 36% ($n=35$; tabel 4), waarbij we ervan uitgaan dat de misluktingskans in ei- en jongenfase even groot was. Op Vliegbasis Gilze-Rijen bedroeg het met Mayfield berekende broedsucces 39% ($n=20$). Op Vliegbasis Volkel was de steekproefgrootte te klein voor een betrouwbare berekening.

Per succesvol nest vlogen op Vliegbasis Volkel gemiddeld 4.0 jongen uit, op Vliegbasis Deelen en Gilze-Rijen was dat gemiddeld 3.9 (tabel 4).

Tabel 4. Het aantal nestvondsten, broedsucces en legselgrootte per Vliegbasis. Het aantal nestdagen is het cumulatief aantal dagen dat de gevonden nesten zijn gevolgd. Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per nest is het gemiddelde van alle gestarte nesten, dus inclusief de mislukte nesten.

Vliegbasis	n nesten	nestdagen	dagelijkse overlevingskans	broedsucces% (Mayfield)	gem. legselgrootte	uitgevlogen jongen / gestart nest
Deelen	35	176	0,95	36	3,9	1,4
Gilze-Rijen	21	94	0,96	39	3,9	1,5
Volkel	6	21	n.b.	n.b.	4,0	n.b.

Van de 61 nesten waarvan het nestsucces kon worden bepaald mislukten er 16. Op Vliegbasis Deelen mislukte 23% (n=35) van de gevonden nesten, op Vliegbasis Gilze-Rijen 33% (n=20) en op Vliegbasis Volkel 83% (n=6; tabel 4). Van de mislukte nesten zijn er twee door onbekende reden verlaten in de eifase. De overige nesten mislukten door predatie, wat we aannemen vanwege het intacte lege nest zonder poepjes of bloedspoelschilvers. Er werden geen sporen van predatie waargenomen en ook waren we geen getuige van predatie in het veld (tabel 5).

Tabel 5. Overzicht van het aantal mislukte nesten per Vliegbasis, inclusief het moment van mislukken en de verliesoorzaak.

Vliegbasis	nestnaam	moment van mislukken	verliesoorzaak
Deelen	VD2	eistadium	legsel verlaten
Deelen	VD3	jongenstadium	gepredeerd
Deelen	VD5	onbekend	gepredeerd
Deelen	VD7	onbekend	gepredeerd
Deelen	VD9	eistadium	gepredeerd
Deelen	VD15	jongenstadium	gepredeerd
Deelen	VD33	onbekend	gepredeerd
Deelen	VD34	jongenstadium	gepredeerd
Gilze-Rijen	VLGR_08	jongenstadium	gepredeerd
Gilze-Rijen	VLGR_03	onbekend	gepredeerd
Gilze-Rijen	VLGR_10	eistadium	legsel verlaten
Gilze-Rijen	VLGR_17	onbekend	gepredeerd
Volkel	Volkel 1	jongenstadium	gepredeerd
Volkel	Volkel 3	onbekend	gepredeerd
Volkel	Volkel 5	jongenstadium	gepredeerd
Volkel	Volkel 6	jongenstadium	gepredeerd
Volkel	Volkel 9	jongenstadium	gepredeerd

3.6 Predatoren

Zowel vliegende als lopende predatoren zijn algemeen aanwezig op de verschillende vliegbases. De lopende predatoren zijn niet systematisch geteld. Van de vliegende

predatoren was de Zwarte Kraai op alle drie de vliegbases de meest getelde soort (tabel 6). Gevolgd door Torenvalk, Buizerd en Kiekendieven.

Het aantal Zwarte kraaien was het hoogst op Vliegbasis Deelen. Een groep van maximaal 60 Zwarte Kraaien hing een groot deel van het broedseizoen rond op de baangraslanden van Vliegbasis Deelen en foerageerden in het broedgebied van de Veldleeuwerik, soms vergezeld door enkele Kauwtjes. Daarnaast heeft de Vliegbasis een grote aantrekkingskracht op roofvogels. Tijdens de veldbezoeken werden bijna bij ieder bezoek wel één of meerdere kiekendieven waargenomen (Bruine Kiekendief, Blauwe Kiekendief en Grauwe Kiekendief). Buizerds waren tijdens ieder bezoek algemeen aanwezig, evenals de Torenvalk, soms tot tien individuen tegelijk. Tijdens de voorjaarsstrek werd enkele malen een Smelleken en een Boomvalk waargenomen.

Tijdens een verkennend bezoek aan Vliegbasis Deelen, nog voor aanvang van het broedseizoen van de Veldleeuwerik op 9 april, waren overdag vier jagende vossen te zien op de baangraslanden waar kort daarna de Veldleeuweriken zouden starten met broeden. Gedurende het veldseizoen werden vaker vossen waargenomen in het studiegebied. Hoewel niet waargenomen tijdens het veldwerk is de dichtheid aan dassen volgens de beheerders hoog op Vliegbasis Deelen.

Tijdens de veldbezoeken op Vliegbasis Gilze-Rijen werden ook diverse predatoren gezien die een bedreiging konden vormen voor de Veldleeuweriken, zoals diverse vossen, dassen en roofvogels zoals Torenvalken en Sperwers. Buizerds waren zeer algemeen en ook hingen er met regelmaat kiekendieven rond.

Tabel 6. Gemiddelde aantallen van door Defensie getelde predatoren per maand van het broedseizoen, met het aantal tellingen tussen haakjes. De zogenaamde GORS-tellingen zijn gedaan langs een gestandaardiseerde route. Zoogdieren zijn niet meegenomen.

Vliegbasis	maand	Zwarte Kraai	Buizerd	Torenvalk	Bruine kiekendief	Blauwe kiekendief
Deelen	april (n=12)	18	3	3	0	2
	mei (n=11)	38	3	4	0	0
	juni (n=5)	11	2	2	1	0
	juli (n=10)	6	2	7	1	1
	augustus (n=8)	4	3	6	2	0
Gilze-Rijen	april (n=12)	17	3	3	2	1
	mei (n=12)	11	2	3	0	0
	juni (n=11)	7	2	3	0	0
	juli (n=11)	13	3	5	0	0
	augustus (n=13)	9	3	4	0	0
Volkel	april (n=5)	11	3	1	0	0
	mei (n=9)	7	1	1	0	0
	juni (n=2)	4	3	1	0	0

Groep Zwarte Kraaien met enkele Kauwtjes die een groot deel van het broedseizoen rondhing op de baangraslanden van Vliegbasis Deelen (22 mei 2025, Bram Ubels).

3.7 Dieet op basis van analyse poepmonster

Op Vliegbasis Deelen werd van 18 nesten een poepje verzameld; 10 van vroege nesten (verzameld tussen 22 mei en 6 juni 2025) en 8 bij latere legfels (tussen 20 juni en 17 juli 2025). Op Vliegbasis Gilze-Rijen zijn tussen 1 en 22 juli 2025 van 10 nesten één of meerdere poepjes verzameld. Op Volkel zijn geen poepjes verzameld.

Resultaten van de poepmonsters zijn nog niet bekend, deze worden toegevoegd in een latere versie van dit rapport.

4 Discussie

De dichtheid van de Veldleeuwerik op de onderzochte vliegbases behoort tot de hoogste van Nederland. Alleen op andere vliegbases en in sommige natuurgebieden worden dergelijke dichtheden gehaald. In tegenstelling tot agrarische gebieden en heidegebieden is er op de vliegbasis, ook recent, geen sprake van aantalsafname. Het belang van deze Vliegbases voor de instandhouding van de soort is daarmee groot.

4.1 Habitat

Het broedhabitat op de onderzochte vliegbases bestond overal uit open grasland en in mindere maten uit open schrale heide. Schraalgraslanden met voldoende dekking voor het bouwen van een nest genoten de voorkeur. Rijkere gebiedsdelen, zoals de 160 hectare landbouwpercelen die in 2023 uit productie zijn genomen op Vliegbasis Deelen waren minder populair bij Veldleeuweriken en herbergden een lagere dichtheid. Dichtbegroeide delen met bosschages, losliggende bosjes en bosranden worden gemeden. Binnen het open broedhabitat lagen nesten verspreid en zonder duidelijk patroon waarbij landingsbanen niet werden gemeden. Nesten in de nabijheid van veelgebruikte landingsbanen, soms op 1,5 meter, vlogen succesvol uit. Pas gemaaide gebiedsdelen zijn vanwege het ontbreken van dekking oninteressant voor nestelende leeuweriken. Wanneer deze regelmatig worden gemaaid (wekelijks tot tweewekelijks) is de kans op het uitmaaïen van nesten marginaal. Echter, wanneer minder regelmatig wordt gemaaid waardoor vegetatie tussen maaibeurten de kans krijgt voldoende dekking te ontwikkelen is er wel risico op uitmaaïen van nesten.

4.2 Timing broedseizoen en maaïen

De Veldleeuwerik kent een lang broedseizoen, met eileg tussen half april en begin juli, met een piek rond 5 mei en een tweede piek begin juni. De meeste jongen vlogen uit in mei en juni, de laatste begin augustus. De jongen worden daarna nog een tijdje gevoerd. Vanaf eind augustus kan er in principe veilig worden gemaaid, hoewel iets later het risico op slachtoffers onder Veldleeuweriken verder verkleint omdat vliegvlugge jongen zich kunnen drukken bij naderend gevaar.

4.3 Broedsucces

Van de gevonden nesten op Vliegbasis Deelen en Vliegbasis Gilze-Rijen vloog de meerderheid succesvol uit maar dat beeld wordt vertekend door het feit dat veruit de meeste nesten in de (latere) jongenfase werden gevonden. In werkelijkheid bedroeg het broedsucces 36% op Vliegbasis Deelen en 39% op Vliegbasis Gilze-Rijen. De gevonden reproductie ligt bijna driemaal hoger dan op de op het oog zeer vergelijkbare Vliegbasis Soesterberg, waar in 2020-2022 een gemiddeld broedsucces van 13,6% werd gevonden (Ottens, 2024). Zestig nesten in het agrarisch gebied van Zeeland en Drenthe in 2021 en 2022 behaalden een gemiddeld nestsucces van 33,7%. In vergelijking daarmee was het broedsucces op de door ons onderzochte vliegbases Deelen en Gilze-Rijen niet slecht. Op Vliegbasis Volkel was de steekproef te klein voor een betrouwbare berekening van het broedsucces. Ottens (2013) berekende dat voor een stabiele populatie Veldleeuweriken een broedsucces van minimaal 35% nodig is. Het door ons gevonden broedsucces in 2025 lag daar krap boven. Dat is een goed teken, maar geen waarborg, want Ottens (2024) laat zien dat het broedsucces tussen jaren in hetzelfde gebied sterk kan verschillen, bijvoorbeeld door predatie.

4.4 Mislukkingsoorzaken

Hoewel het broedsucces van de Veldleeuwerik op Vliegbasis Deelen en Gilze-Rijen vooralsnog voldoende lijkt voor een duurzaam behoud van de populatie, mislukte de meerderheid van de broedgevallen. Van de nesten die we volgden was predatie (lege, intacte nesten) een belangrijke oorzaak voor het mislukken. Omdat er geen cameravallen zijn gebruikt is het onduidelijk welke predatoren verantwoordelijk waren voor de nestverliezen. Op Vliegbasis Soesterberg werden in 2020-2022 wel cameravallen gebruikt. Hier bleken Zwarte Kraai en vos de voornaamste predatoren te zijn. In mindere mate werden nesten gepredeerd door das, Torenavalk en Buizerd (Ottens 2024). Ook op het Aekingerzand waren Zwarte kraai en vos de belangrijkste predatoren (Praus 2014). Al deze predatoren zijn zowel op Vliegbasis Deelen als Vliegbasis Gilze-Rijen algemeen aanwezig en de dagactieve soorten ervan werden ieder bezoek waargenomen. Het is dan ook aannemelijk dat predatie door deze soorten ook bij ons tot nestverliezen hebben geleid.

Hoe het komt dat het aandeel nesten dat op Vliegbasis Soesterberg werd gepredeerd zoveel hoger lag dan op Vliegbasis Deelen en Vliegbasis Gilze-Rijen is onbekend. Mogelijk dat de hoeveelheid alternatief voedsel een rol speelt. Ottens (2024) schrijft dat er op Vliegbasis Soesterberg tijdens nachtelijke bezoeken met warmtebeeldcamera geen muizen werden waargenomen. Tijdens het veldwerk op Vliegbasis Deelen viel de hoge dichtheid aan muizenholen juist op. Er waren dan ook veel muizeneters aanwezig. In mei was er werkelijk een explosie aan meikevers waaraan ook Zwarte kraaien en Torenavalken zich tegoed deden. Mogelijk was het aanbod van alternatief voedsel op Vliegbasis Deelen zo hoog dat nesten van Veldleeuwerik gespaard bleven.

Er zijn geen aanwijzingen dat het weer een negatieve invloed heeft gehad op het broedsucces. Op Vliegbasis Soesterberg werd in 2020-2022 ook geen weersinvloed gevonden op het broedsucces van Veldleeuweriken en de conditie van hun jongen, terwijl het weer tussen de jaren wel verschilde (Ottens, 2024).

De Vliegbases van Defensie blijven van groot belang voor de Veldleeuwerik in Nederland (Vliegbasis Deelen, 1 mei 2025, Bram Ubels).

Literatuur

Bijlsma R.G., Majoor F. & Nienhuis J. 2020. Handleiding Sovon nestonderzoek. De nestkaart: hoe, wat, waar, waarom. Sovon Vogelonderzoek Nederland, Nijmegen.

Mayfield H.F. 1961. Nesting success calculated from exposure. *Wilson Bulletin*, 73, 255-261.

Ottens, H.J., Kuiper, M, van Scharenburg, K. & Koks, B. 2013. Akkerrandenbeheer niet de sleutel tot succes voor de Veldleeuwerik in Oost-Groningen. *Limosa* 86.

Ottens H.J., P. Wiersma, T. Lok & R. Voesten. 2024. De veldleeuwerik op Park Vliegbasis Soesterberg in 2020-2023. GKA-Rapport 2024-06. *Grauwe Kiekendief - Kenniscentrum Akkervogels, Zuidlaren*.

Praus L., Hegemann A., & Tieleman I. 2014. Predators and Predation Rates of Skylark *Alauda arvensis* and Woodlark *Lullula arborea* Nests in a Semi-Natural Area in the Netherlands

Bijlage 1 Basisgegevens van alle nesten

Vliegbasis	Nestnaam	Latitude	Longitude	Nestvondst	Type	1e eileg	Legselgrootte	Ringdatum	Succesvol
Deelen	VD1	52,06197743	5,884340068	12-mei	nestvondst	3-mei	4	22-5-2025	ja
Deelen	VD2	52,06333687	5,87309742	12-mei	nestvondst		4		nee
Deelen	VD3	52,0577888	5,871462391	12-mei	nestvondst	3-mei	4	22-5-2025	nee
Deelen	VD4	52,0631713	5,870272256	16-mei	nestvondst	24-apr	3	16-5-2025	ja
Deelen	VD5	52,05426787	5,867272543	16-mei	nestvondst		4		nee
Deelen	VD6	52,05356937	5,867488459		uitgevlogen jong				
Deelen	VD7	52,06400693	5,872124322	27-mei	nestvondst		5		nee
Deelen	VD8	52,05026868	5,865598507		uitgevlogen jong				
Deelen	VD9	52,05119352	5,866580	22-mei	nestvondst				nee
Deelen	VD10	52,05059352	5,868220802	27-mei	nestvondst	9-mei	4	29-5-2025	ja
Deelen	VD11	52,06188083	5,868706861	27-mei	nestvondst	7-mei	4	27-5-2025	ja
Deelen	VD12	52,06087265	5,869075155	27-mei	nestvondst	8-mei	2	27-5-2025	ja
Deelen	VD13	52,06025667	5,870191258	29-mei	nestvondst	7-mei	4	29-5-2025	ja
Deelen	VD14	52,0575293	5,869207419	29-mei	nestvondst	11-mei	4	29-5-2025	ja
Deelen	VD15	52,0527952	5,867101215	29-mei	nestvondst	13-mei	2	29-5-2025	nee
Deelen	VD16	52,0624882	5,867412351	29-mei	nestvondst	9-mei	3	29-5-2025	ja
Deelen	VD17	52,05348065	5,867785326	4-jun	nestvondst	13-mei	5	4-6-2025	ja
Deelen	VD18	52,06189372	5,872297324	4-jun	nestvondst	13-mei	4	4-6-2025	ja
Deelen	VD19	52,05583361	5,868247992	4-jun	nestvondst	19-mei	4	6-6-2025	ja
Deelen	VD20	52,06213057	5,875300393	6-jun	nestvondst	21-mei	5	12-6-2025	ja
Deelen	VD21	52,04904352	5,865958259	6-jun	nestvondst	21-mei	4	12-6-2025	ja
Deelen	VD22	52,0604815	5,871388391	12-jun	nestvondst	24-mei	4	12-6-2025	ja
Deelen	VD23	52,04892551	5,865054174	12-jun	nestvondst	27-mei	4	16-6-2025	ja
Deelen	VD24	52,05325942	5,866879071	12-jun	nestvondst	28-mei	3	16-6-2025	ja
Deelen	VD25	52,06564206	5,87408971	16-jun	nestvondst	26-mei	4	16-6-2025	ja
Deelen	VD26	52,05090517	5,864342898	20-jun	nestvondst	2-jun	4	24-6-2025	ja
Deelen	VD27	52,06307298	5,870685652	20-jun	nestvondst	1-jun	5	24-6-2025	ja
Deelen	VD28	52,04729148	5,865263902	24-jun	nestvondst	6-jun	5	26-6-2025	ja
Deelen	VD29	52,04709972	5,866460502	24-jun	nestvondst	2-jun	5	24-6-2025	ja
Deelen	VD30	52,04787337	5,864683874	24-jun	nestvondst	5-jun	5	26-6-2025	ja
Deelen	VD31	52,04838412	5,865359791	24-jun	nestvondst	7-jun	5	26-6-2025	ja
Deelen	VD32	52,04809173	5,862871036	24-jun	nestvondst	4-jun	4	24-6-2025	ja
Deelen	VD33	52,05952418	5,870768465	26-jun	nestvondst		4		nee
Deelen	VD34	52,05537291	5,868031271	3-jul	nestvondst	16-jun	4	3-7-2025	nee
Deelen	VD35	52,05611529	5,867444873	3-jul	nestvondst	11-jun	4	3-7-2025	ja
Deelen	VD36	52,07152972	5,878232382	14-jul	nestvondst	24-jun	2	14-7-2025	ja
Deelen	VD37	52,05796902	5,871947631	17-jul	nestvondst	25-jun	4	17-7-2025	ja
Gilze	VLGR_01	51,56821635	4,935001183	8-mei	nestvondst	25-apr	3	13-5-2025	ja
Gilze	VLGR_02	51,56888958	4,927501604	13-mei	nestvondst	23-apr	3	13-5-2025	ja
Gilze	VLGR_03	51,57117254	4,91208013	31-mei	nestvondst		5		nee
Gilze	VLGR_04	51,56304083	4,937908202	20-jun	nestvondst	16-mei	3	1-6-2025	onbekend
Gilze	VLGR_05	51,56090154	4,935578689	1-jun	nestvondst	11-mei	5	1-6-2025	ja
Gilze	VLGR_06	51,57032935	4,939841043	7-jun	nestvondst	19-mei	4	7-6-2025	ja
Gilze	VLGR_07	51,56935777	4,939634266	7-jun	nestvondst	16-mei	5	7-6-2025	ja
Gilze	VLGR_08	51,57095607	4,939243466	7-jun	nestvondst		3		nee
Gilze	VLGR_18	51,5700987	4,912676029	11-jul	uitgevlogen nest				ja

Vliegbasis	Nestnaam	Latitude	Longitude	Nestvondst	Type	1e eileg	Legselgrootte	Ringdatum	Succesvol
Gilze	VLGR_09	51,56703086	4,944705252	8-jun	nestvondst	21-mei	2	8-6-2025	ja
Gilze	VLGR_10	51,56666154	4,943401405	8-jun	nestvondst	7-jun	3		nee
Gilze	VLGR_11	51,56562859	4,942324753	8-jun	nestvondst	17-mei	3	8-6-2025	ja
Gilze	VLGR_12	51,56791504	4,929191569	9-jun	nestvondst	6-jun	5	28-6-2025	ja
Gilze	VLGR_13	51,56800742	4,92166847	15-jun	nestvondst	26-mei	5	15-6-2025	ja
Gilze	VLGR_14	51,56646626	4,93614804	16-jun	nestvondst	26-mei	5	16-6-2025	ja
Gilze	VLGR_15	51,56801409	4,917636104	28-jun	nestvondst	9-jun	4	28-6-2025	ja
Gilze	VLGR_16	51,56736387	4,937194437	28-jun	nestvondst	13-jun	5	5-7-2025	ja
Gilze	VLGR_17	51,56739096	4,925701506	11-jul	nestvondst		3		nee
Gilze	VLGR_19	51,55858521	4,933943403	20-jul	nestvondst	5-jul	4	22-7-2025	ja
Gilze	VLGR_05-2	51,56086616	4,935723283	20-jul	nestvondst	1-jul	4	20-7-2025	ja
Volkel	Volkel 1	51,65828854	5,709692091	6-mei	nestvondst	7-mei	4	22-mei	nee
Volkel	Volkel 2	51,66112313	5,715768971	13-mei	nestbouw				
Volkel	Volkel 3	51,66459536	5,723942667	13-mei	nestvondst		4		nee
Volkel	Volkel 4	51,66014584	5,716153868	15-mei	nestvondst	28-apr	4	15-mei	ja
Volkel	Volkel 5	51,65845452	5,711897202	20-mei	nestvondst	6-mei	4	20-mei	nee
Volkel	Volkel 6	51,65891167	5,715799481	22-mei	nestvondst	7-mei	4	22-mei	nee
Volkel	Volkel 7	51,66148792	5,720122531	22-mei	nestbouw				
Volkel	Volkel 8	51,65759656	5,712003149	24-mei	nestbouw				
Volkel	Volkel 9	51,65395635	5,701619647	3-jun	nestvondst	20-mei	4	3-jun	nee

Bijlage 2 Verspreiding van territoria van Veldleeuweriken per Vliegbasis op basis van meest recente kartering

Uit deze PDF zijn de stippenkaarten verwijderd. Voor aanvullende gegevens kunt u contact opnemen met Sovon (info@sovon.nl).

Sovon Vogelonderzoek Nederland

Postbus 6521
6503 GA Nijmegen
Toernooiveld 1
6525 ED Nijmegen
024 7 410 410

info@sovon.nl
www.sovon.nl

Sovon Vogelonderzoek Nederland werkt met een ISO 9001 gecertificeerd kwaliteitsmanagementsysteem, gecertificeerd door EIK Certificering overeenkomstig ISO 9001:2015. Dit rapport is met uiterste zorg door Sovon (en eventuele andere partijen) opgesteld. Sovon aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van gegevens van dit onderzoek.

Niets uit dit rapport mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar worden gemaakt d.m.v. druk, fotokopie, microfilm, of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Sovon en/of opdrachtgever.